November 2025

Felles nordisk veileder for offentlige tjenestepersoner om kontakt med tobakksindustrien

MINISTRY OF THE INTERIOR AND HEALTH OF DENMARK

Government of Iceland
Ministry of Health

Helse- og omsorgsdepartementet

Innhold

Sammendrag 3

1 Innledning 4

2 Hva omfattes av begrepet «folkehelsepolitikk på tobakksområdet»? 6

3 Er denne veilederen relevant for deg? 7

4 Hvem er tobakksindustrien? 8

5 Tobakksindustriens strategier og virkemidler 10

6 Begrens kontakt med tobakksindustrien 11

7 Unngå interessekonflikter med tobakksindustrien 13

8 Informasjon og forskning initiert, finansiert eller påvirket av tobakksindustrien 14

9 Avvis samarbeid med tobakksindustrien 15

10 Unngå fordelaktig behandling av tobakksindustrien 16

11 Motvirke normalisering av tobakksindustrien som en samfunnsansvarlig aktør 17

Sammendrag

Tobakksbruk er fortsatt en av de viktigste forebyggbare årsakene til tidlig død, funksjonstap og sosiale helseforskjeller i de nordiske landene.

Som fastslått i Verdens helseforsamlings resolusjon WHA54.18 om åpenhet i prosesser knyttet til tobakkskontroll, har tobakksindustrien i flere tiår systematisk forsøkt å undergrave myndighetenes arbeid med å utvikle og iverksette folkehelsetiltak for å bekjempe tobakksepidemien.

De nordiske landene er parter i Verdens helseorganisasjons rammekonvensjon om forebygging av tobakksskader (heretter tobakkskonvensjonen), som har som mål å beskytte nåværende og fremtidige generasjoner mot de ødeleggende helsemessige, sosiale, miljømessige og økonomiske konsekvensene av tobakksbruk og eksponering for tobakksrøyk.

Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 pålegger partslandene å beskytte folkehelsepolitikken på tobakksområdet *«mot kommersielle og andre interesser knyttet til tobakksindustrien»*.

Denne veilederen er vedtatt av helseministrene i Danmark, Island og Norge.[1] Departementene i de tre landene er enige om at forpliktelsene etter artikkel 5.3 bør utvides til også å omfatte nye og fremvoksende produkter, som e-sigaretter, nikotinsnus og oppvarmede tobakksprodukter. Dette skyldes den stadig tettere integrasjonen mellom produsentene av slike produkter og den tradisjonelle tobakksindustrien.

Veilederen beskriver de rettslige forpliktelsene som tobakkskonvensjonen pålegger offentlige virksomheter og tjenestepersoner. Den er ment å supplere de globale retningslinjene til tobakkskonvensjonen artikkel 5.3, med konkrete eksempler og råd tilpasset forholdene i de nordiske landene. Veilederen bør ses som en del av en helhetlig strategi for tobakkskontroll.

Dersom du har spørsmål eller er i tvil om hvorvidt denne veilederen gjelder for deg eller for en bestemt situasjon, kan du kontakte helsedepartementet i ditt land for nærmere veiledning.

[1] Når begrepet "nordisk" brukes i denne veilederen, viser det generelt til de tre nordiske landene Danmark, Island og Norge.

1 Innledning

Alle de nordiske landene (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige) har i mange år hatt et fruktbart myndighetssamarbeid på tobakksområdet. Danmark, Island og Norge har nå tatt dette samarbeidet et skritt videre ved å vedta denne veilederen. Disse landene er fast bestemt på å redusere bruken av tobakks- og nikotinprodukter og de tilhørende helsemessige, sosiale, økonomiske og miljømessige kostnadene, samt de sosiale helseforskjellene som slik bruk medfører. Det finnes ikke noe trygt nivå for bruk av tobakks- og nikotinprodukter. Disse produktene er sterkt avhengighetsskapende og helseskadelige, særlig for barn og unge.

Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 krever at offentlige myndigheter beskytter folkehelsepolitikken på tobakksområdet *«mot kommersielle og andre interesser knyttet til tobakksindustrien».* Denne veilederen beskriver de rettslige forpliktelsene som tobakkskonvensjonen pålegger offentlige virksomheter og tjenestepersoner, og bør derfor ses som en del av en helhetlig strategi for tobakkskontroll.

Formålet med veilederen er å gi råd og veiledning til offentlige virksomheter og tjenestepersoner om gjennomføringen av forpliktelsene etter tobakkskonvensjonen artikkel 5.3. Den er ment å fungere som et rammeverk for god praksis ved gjennomføringen av disse forpliktelsene.

Veilederen er ikke ment å erstatte lovbestemte krav, regulatoriske rammeverk eller andre tiltak. Den er heller ikke ment å påvirke de rettslige forpliktelsene som offentlige virksomheter og tjenestepersoner er underlagt, for eksempel når det gjelder taushetsplikt, konfidensialitet eller vern av personopplysninger. Veilederen er heller ikke ment å hindre legitim og nødvendig kontakt med tobakksindustrien når dette er nødvendig for å kunne regulere tobakksindustrien og dens produkter på en effektiv måte.

Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3

Etter tobakkskonvensjonen artikkel 5 skal alle parter vedta og gjennomføre effektive tiltak for å forebygge og redusere tobakksbruk, nikotinavhengighet og eksponering for tobakksrøyk.

Tobakkskonvensjonen pålegger også alle parter å iverksette tiltak for å beskytte utformingen og gjennomføringen av sin tobakkspolitikk mot påvirkning fra tobakksindustrien og dens interesser. Denne forpliktelsen følger av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3, som lyder:

> *«Partene skal ved utforming og gjennomføring av sin folkehelsepolitikk med hensyn til forebygging av tobakksskader, ta forholdsregler slik at politikken beskyttes mot kommersielle og andre interesser knyttet til tobakksindustrien, i samsvar med nasjonal lovgivning».*

Verdens helseforsamlings resolusjon WHA54.18 om åpenhet i tobakkskontrollarbeidet viser til funnene fra ekspertkomiteen for dokumenter fra tobakksindustrien, og fastslår at «tobakksindustrien i årevis har operert med det uttrykkelige formål å undergrave myndighetenes og WHOs rolle i gjennomføringen av folkehelsetiltak for å bekjempe tobakksepidemien». I fortalen til tobakkskonvensjonen anerkjente partene «behovet for å være på vakt overfor ethvert forsøk fra tobakksindustrien på å svekke og undergrave innsatsen for tobakkskontroll, samt behovet for å være informert om tobakksindustriens aktiviteter som har en negativ innvirkning på denne innsatsen».

De nordiske regjeringene og tobakksindustrien forfølger motstridende mål. Det foreligger en grunnleggende og uforenlig interessekonflikt mellom tobakksindustriens interesser og myndighetenes folkehelsepolitiske interesser.[2] Av denne grunn bør offentlige tjenestepersoner bare ha kontakt med tobakksindustrien når det er strengt nødvendig, og bare i den utstrekning det er nødvendig for å sikre effektiv regulering og politikkutforming.

Partene til tobakkskonvensjonen har vedtatt retningslinjer for gjennomføringen av artikkel 5.3 for å bistå partene med å tolke og etterleve sine rettslige forpliktelser etter artikkel 5.3. Formålet med disse retningslinjene er å sikre at tiltakene for å beskytte tobakkskontrollarbeidet mot kommersielle og andre interesser fra tobakksindustrien er helhetlige og effektive. Partene bør iverksette tiltak i alle deler av forvaltningen som har interesser knyttet til, eller mulighet til å påvirke, folkehelsepolitikken på tobakksområdet.

Retningslinjene for gjennomføringen av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 inneholder følgende grunnprinsipper:

Prinsipp 1: Det foreligger en grunnleggende og uforenlig konflikt mellom tobakksindustriens interesser og folkehelsepolitiske interesser.

Prinsipp 2: Partene bør, når de har kontakt med tobakksindustrien eller aktører som arbeider for å fremme dens interesser, opptre på en ansvarlig, åpen og transparent måte.

Prinsipp 3: Partene bør kreve at tobakksindustrien og aktører som arbeider for å fremme dens interesser, driver sin virksomhet og opptrer på en ansvarlig, åpen og transparent måte.

Prinsipp 4: Fordi tobakksindustriens produkter er dødelige, bør industrien ikke gis insentiver til å etablere eller drive sin virksomhet.

---

[2] WHO Guidelines for implementation of Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, Principle 1, side 2: "*There is a fundamental and irreconcilable conflict between the tobacco industry's interests and public health policy interests*".

2 Hva omfattes av begrepet «folkehelsepolitikk på tobakksområdet»?

Denne veilederen gjelder utforming og gjennomføring av folkehelsepolitikk på tobakksområdet. Ethvert tobakkstiltak anses som folkehelsepolitikk på dette området dersom formålet er å forbedre befolkningens helse med hensyn til tobakks- og nikotinbruk. Dette omfatter alle ledd i prosessen, fra utvikling av nye tobakkstiltak til gjennomføring, overvåkning og håndheving av slike tiltak.

Slike tiltak kan omfatte strategier, regelverk og andre tiltak for å redusere tilbudet av, bruken av og eksponeringen for tobakk og nikotin, avgifts- og prisvirkemidler, salgsbevillinger og andre lisensordninger, tiltak mot ulovlig handel eller miljøpåvirkning, samt aktiviteter, komiteer og utredninger knyttet til utvikling av ny politikk og nytt regelverk.

3 Er denne veilederen relevant for deg?

Denne veilederen er utarbeidet for å hjelpe offentlige tjenestepersoner, andre ansatte i forvaltningen og personer som opptrer på deres vegne, med å utforme og gjennomføre tiltak på tobakksområdet i samsvar med de rettslige forpliktelsene som de nordiske landene har som parter i tobakkskonvensjonen.

I denne veilederen anses du som en **offentlig tjenesteperson** dersom du:

- er embets- eller tjenesteperson, representant eller ansatt i et offentlig organ eller virksomhet, for eksempel:
  - ansatt i et departement
  - ansatt i et direktorat, tilsyn eller offentlig institutt
  - utsendt tjenesteperson som representerer et nordisk land i utlandet
- opptrer på vegne av et offentlig organ på nasjonalt, regionalt eller lokalt nivå, for eksempel som:
  - oppdragstaker eller konsulent

Dersom du er stortingsrepresentant, ansatt hos slik representant eller en folkevalgt eller oppnevnt representant på nasjonalt, regionalt eller lokalt nivå, og arbeider med folkehelsepolitikk, er denne veilederen også relevant for deg.

Der det er hensiktsmessig, kan det vurderes å innarbeide denne veilederen i introduksjons- og opplæringsmateriell for nyansatte.

De globale retningslinjene for gjennomføring av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3

- gjelder partenes utforming og gjennomføring av folkehelsepolitikk på tobakksområdet.
- gjelder personer, organer og enheter som bidrar, eller kan bidra, til utforming, gjennomføring, forvaltning eller håndheving av slik politikk.
- får anvendelse på tjenestepersoner, representanter og ansatte i enhver nasjonal, regional, fylkeskommunal, kommunal eller annen offentlig eller halvoffentlig tilknyttet institusjon eller enhet innenfor en parts jurisdiksjon, samt enhver person som opptrer på deres vegne. Alle statsmakter som har ansvar for å utforme og gjennomføre politikk på tobakksområdet og for å beskytte slik politikk mot påvirkning fra tobakksindustrien, bør opptre på en ansvarlig, åpen og transparent måte. Dette gjelder både den utøvende, lovgivende og dømmende makt.

4 Hvem er tobakksindustrien?

Tobakksindustrien bør ikke være i en posisjon der den kan påvirke gjennomføringen av tiltak og politikk på tobakksområdet.

Kontakt med tobakksindustrien bør begrenses til det som er nødvendig for at offentlige myndigheter eller tjenestepersoner skal kunne utforme og iverksette effektive tiltak for tobakkskontroll. Dette omfatter blant annet utarbeidelse av regelverk som gjennomfører politikk som direkte regulerer tobakksindustrien og dens produkter.

I denne veilederen, og med utgangspunkt i tobakkskonvensjonen artikkel 1 og artikkel 5.3 samt tilhørende retningslinjer, legges følgende definisjon til grunn:

«Tobakksindustrien» omfatter produsenter, grossister og importører av tobaksprodukter. Begrepet omfatter også tobakksdyrkere, bransjeorganisasjoner og andre enheter som representerer noen av de nevnte aktørene, samt industriens lobbyister.

Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 gjelder også beskyttelse mot påvirkning fra aktører som arbeider for å fremme tobakksindustriens interesser. Eksempler på slike aktører er forhandlere av tobakks- og relaterte produkter når de fremmer tobakksindustriens interesser, interesseorganisasjoner, lobbyister, tenketanker, påvirknings- og interessegrupper, advokater, forskere, selskaper eller stiftelser som representerer eller arbeider for å fremme tobakksindustriens interesser.

Det kan i enkelte tilfeller være vanskelig å identifisere tobakksindustrien og aktører som arbeider for å fremme dens interesser. Vær derfor oppmerksom på hvem som tar kontakt med deg i saker som gjelder tobakk. Universitetet i Bath har opprettet nettstedet Tobacco Tactics, som blant annet gir mulighet til å søke etter selskaper og produkter med tilknytning til tobakksindustrien: https://tobaccotactics.org/topics/companies-products/. Dersom du er i tvil om et selskap eller en person er en del av, eller representerer, tobakksindustrien, kan du kontakte helsedepartementet i ditt land.

Hvert nordisk land vil også ta hensyn til at partene, i henhold til de globale retningslinjene for gjennomføring av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3, bør innføre regler om offentliggjøring eller registrering av virksomheter innen tobakksindustrien, tilknyttede organisasjoner og personer som opptrer på deres vegne, herunder lobbyister.

Inkludering av nye og fremvoksende produkter i forpliktelsene etter artikkel 5.3

De siste årene har det vært en økende integrasjon mellom tobakksindustrien og produsenter av andre produkter, herunder legemiddelindustrien.

I desember 2023 oppfordret Verdens helseorganisasjon til handling mot e-sigaretter og understreket at det er behov for raske, kraftfulle og målrettede tiltak for å hindre bruk av e-sigaretter, som er helseskadelige, for å beskytte barn og ikke-røykere, og redusere helseskadene i befolkningen.[3]

De nordiske landene mener at det er i samsvar med kravene i artikkel 5.3 å utvide plikten til å beskytte tobakkspolitikken mot kommersielle og andre interesser fra tobakksindustrien, til også å omfatte nye og fremvoksende produkter, som for eksempel e-sigaretter, nikotinsnus, urtebaserte produkter og oppvarmede tobakksprodukter.

I denne veilederen skal henvisninger til «tobakksindustrien» forstås som en henvisning til tobakksindustrien og alle som arbeider for å fremme dens interesser, også når det gjelder nye og fremvoksende tobakks- og nikotinprodukter samt andre relaterte produkter.

[3] WHO, Electronic cigarettes: call to action, 2023; Electronic cigarettes: call to action

5 Tobakksindustriens strategier og virkemidler

Verdens helseorganisasjon har identifisert en rekke strategier som tobakksindustrien benytter for å unngå, forhindre, svekke og forsinke effektive tobakkstiltak.[4] Nedenfor følger noen eksempler:

- PR- og kommunikasjonsarbeid: Å påvirke den offentlige opinionen ved å bruke mediene til å fremme standpunkter som er gunstige for industrien.
- Bruk av konsulenter og eksperter: Å engasjere tilsynelatende uavhengige eksperter som er kritiske til tobakkstiltak, for å påvirke den offentlige debatten og forskningen.
- Finansiering av forskning: Å skape tvil om dokumentasjonen for helseeffektene av bruk av tobakksvarer.
- Etablering av allianser og frontorganisasjoner: Å mobilisere forhandlere, reklamebyråer, serverings- og reiselivsbransjen, grasrotorganisasjoner og anti-avgiftsgrupper for å påvirke lovgivning og politiske beslutninger.
- Press og trusler: Å bruke juridisk og økonomisk makt til å trakassere eller skremme motstandere som støtter tiltak for tobakkskontroll.
- Samfunnsansvar (corporate social responsibility): Å skape et inntrykk av å være en «forandret» virksomhet, etablere samarbeid med helseaktører og oppnå sosial legitimitet gjennom støtte til kunst-, idretts-, humanitære og kulturorganisasjoner.
- Rettslige prosesser: Å utfordre lovgivning, samt å skremme motstandere av tobakksindustrien.
- Smugling: Å undergrave avgiftspolitikken samt markedsførings- og handelsrestriksjoner, og dermed å øke fortjenesten.

De senere årene har vi også sett en utvikling der tobakksindustrien benytter nye virkemidler som «grønnvasking» (ved å fremheve sitt arbeid med bærekraft, miljø og bekjempelse av barnearbeid), bruk av påvirkere i sosiale medier og finansiering av forskning gjennom tilsynelatende uavhengige stiftelser.

[4] WHO, Tobacco industry interference with tobacco control, 2008; Tobacco industry interference with tobacco control

6 Begrens kontakt med tobakksindustrien

De globale retningslinjene for gjennomføring av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 slår fast at kontakt med tobakksindustrien skal begrenses til det som er nødvendig for at offentlige tjenestepersoner eller organer skal kunne utforme og gjennomføre effektive tobakkstiltak. Dette omfatter blant annet utarbeidelse av lovgivning eller politikk som direkte regulerer tobakksindustrien og tobakksprodukter.

Møter med politikere bør som hovedregel ikke anses som «nødvendige», ettersom slike møter i seg selv vil berøre politiske spørsmål. Møter med forvaltningen bør som hovedregel kun finne sted når det er nødvendig, og da på administrativt og faglig nivå.

Kontakt med tobakksindustrien om spørsmål knyttet til tobakkskontroll eller folkehelse bør, så langt det er mulig, være offentlig, etterprøvbar og transparent. De nordiske landene anbefaler at informasjon om møter, konsultasjoner og annen kommunikasjon med tobakksindustrien og dens representanter knyttet til tobakkstiltak, gjøres offentlig tilgjengelig når dette er mulig. Dette kan gjøres på ulike måter, blant annet ved å publisere informasjon på den aktuelle virksomhetens nettsted eller ved å registrere kontakten i et offentlig tilgjengelig register hos den aktuelle myndigheten.

Omfanget av kontakten med tobakksindustrien vil variere mellom ulike deler av myndighetene. For noen vil slik kontakt være svært uvanlig. Virksomheter som ønsker å sikre at kontakten med tobakksindustrien begrenses til det som er nødvendig, bør, der det er hensiktsmessig, benytte ett eller flere av følgende tiltak:

- Sørg for at mer enn en tjenesteperson er til stede i møter med tobakksindustrien.
- Kommuniser skriftlig der det er mulig. Ved e-postutveksling bør andre relevante tjenestepersoner settes på kopi.
- Sørg for at det utarbeides referat eller en skriftlig oppsummering av alle møter og andre former for kontakt. Disse bør som et minimum inneholde:
    - dato, sted, formål og kontaktform
    - navn på virksomheter og personer som deltok
    - hvilke saker som ble drøftet eller vurdert, samt ev. beslutninger som ble truffet
    - ev. planlagte eller forventede oppfølgingsaktiviteter
- Ikke aksepter uformelle sidemøter eller invitasjoner til sosiale arrangementer, herunder tilbud om lunsj, produkter eller gaver.
- Unngå enhver form for kontakt som kan skape inntrykk av samarbeid med tobakksindustrien.

Andre virksomheter vil ha behov for løpende kontakt med tobakksindustrien, for eksempel for å sikre en effektiv forvaltning av og etterlevelse av regelverket. Disse virksomhetene bør sørge for at kontakten begrenses til det som er nødvendig, ved å anvende prinsippene i denne veilederen der det er hensiktsmessig, for eksempel ved å:

- begrense tobakksindustriens muligheter til å påvirke, undergrave eller svekke politikk og tiltak på tobakksområdet.
- være oppmerksom på at tobakksindustrien kan ha skjulte formål også i forbindelse med ellers rutinemessig kontakt.
- være oppmerksom på at virksomheter eller andre aktører kan ha skjulte forbindelser til tobakksindustrien.
- be om informasjon om temaene på forhånd dersom tobakksindustrien eller dens representanter ber om et møte, slik at det kan vurderes om møtet er «strengt nødvendig».
- sørge for at det ikke diskuteres andre temaer enn dem som er oppført på agendaen.
- sørge for at kollegaer og andre medlemmer av virksomheten holdes orientert om møter og annen kontakt med tobakksindustrien. Kontakt med tobakksindustrien bør aldri skje alene.

Disse virksomhetene bør også sørge for at ansatte kjenner til artikkel 5.3 og er oppmerksomme på kontakt som avviker fra det ordinære eller forventede.

Denne veilederen erstatter ikke og innskrenker heller ikke gjeldende lov- og forskriftskrav som pålegger offentlige myndigheter og tjenestepersoner å ivareta taushetsplikt, konfidensialitet og personvern.

7 Unngå interessekonflikter med tobakksindustrien

De globale retningslinjene for gjennomføring av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 oppfordrer alle parter til å ha klare regler om interessekonflikter for offentlige tjenestepersoner og ansatte som arbeider med tobakkskontroll. Slike regler er et viktig virkemiddel for å beskytte tobakkspolitikken mot påvirkning fra tobakksindustrien.

Det er viktig å unngå både faktiske og tilsynelatende interessekonflikter knyttet til tobakksindustrien.

Ingen organisasjon eller person med kommersielle eller andre interesser knyttet til tobakksindustrien bør involveres i utvikling eller gjennomføring av folkehelsepolitikk og andre relevante tiltak eller programmer på tobakksområdet.

De nordiske landene anbefaler åpenhet, der dette er hensiktsmessig, om nåværende eller tidligere tilknytning til, involvering i eller forbindelser med tobakksindustrien og aktører som arbeider for å fremme dens interesser. Dette omfatter blant annet:

- yrkesmessig arbeid for eller samarbeid med tobakksindustrien, enten det er lønnet eller ulønnet.
- enhver form for bidrag eller støtte fra tobakksindustrien, herunder forskningsfinansiering.

8 Informasjon og forskning initiert, finansiert eller påvirket av tobakksindustrien

De nordiske landene understreker at informasjon som tilbys av tobakksindustrien eller aktører som arbeider for å fremme dens interesser, utover opplysninger som det er lovpålagt å gi, bør møtes med varsomhet og vurderes kritisk. Dette er nødvendig for å redusere mulighetene for at tobakksindustrien kan manipulere informasjon, skape usikkerhet eller forvirring i befolkningen og hos myndighetene, eller undergrave folkehelsepolitikken på tobakksområdet.

De fleste ledende vitenskapelige tidsskrifter aksepterer ikke lenger forskning som helt eller delvis er finansiert av tobakksindustrien. Bakgrunnen er at det er godt dokumentert at tobakksindustrien gjennom flere tiår har misbrukt forskning for å skape både vitenskapelig og allmenn tvil om helseeffektene av tobakksbruk og om effekten av tobakkstiltak.

Det er også vanlig at vitenskapelige institusjoner ved kunnskapsoppsummeringer mv. ser bort ifra forskning fra tobakksindustrien eller tillegger slik forskning mindre vekt.

9 Avvis samarbeid med tobakksindustrien

De globale retningslinjene for gjennomføring av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 slår fast at partnerskap mellom myndigheter på ethvert nivå og tobakksindustrien, enten de er formelle eller uformelle, er problematiske. Det foreligger en grunnleggende og uforenlig konflikt mellom tobakksindustriens interesser og folkehelsepolitiske interesser. Å skape et inntrykk av samarbeid mellom myndighetene og tobakksindustrien kan styrke industriens omdømme og øke den offentlige aksepten og tilliten til tobakksselskapene.

De nordiske landene ønsker å redusere tobakksindustriens påvirkning ved å avvise enhver form for samarbeid med tobakksindustrien og ved å begrense kontakten med industrien.

Samarbeid med tobakksindustrien bør unngås, herunder:

- inngåelse av juridiske eller frivillige avtaler med tobakksindustrien, herunder kontrakter, samarbeidsavtaler eller intensjonsavtaler.
- å akseptere tilbud fra tobakksindustrien eller dens representanter om bistand til utvikling av lovgivning eller politikk på tobakksområdet, eller deltakelse i tobakkstiltak som er initiert eller finansiert av industrien.
- å akseptere, støtte eller slutte seg til frivillige selvreguleringsordninger eller andre regulatoriske instrumenter som er utarbeidet av tobakksindustrien eller dens representanter.
- å delta i felles initiativer eller samarbeid med tobakksindustrien knyttet til utvikling eller håndheving av regelverk.
- å støtte eller gi sin tilslutning til at tobakksindustrien organiserer eller fremmer tiltak rettet mot offentlig opplysning, miljøspørsmål eller bekjempelse av ulovlig handel og avgiftsunndragelse.

10 Unngå fordelaktig behandling av tobakksindustrien

De globale retningslinjene for gjennomføring av tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 fastslår at tobakksindustrien, fordi dens produkter er dødelige når de brukes som tilsiktet, ikke bør gis insentiver til å etablere eller drive virksomhet. Enhver form for fordelaktig behandling av tobakksindustrien vil være i strid med målene for tobakkspolitikken.

De nordiske landene bør unngå å gi tobakksindustrien fordelaktig behandling (eller skape et inntrykk av at slik behandling gis) blant annet ved å:

- rapportere alle forsøk fra tobakksindustrien på å gi bidrag eller andre former for støtte, med unntak av erstatningsutbetalinger som følge av rettsforlik, lovpålagte ordninger eller rettslig bindende avtaler.
- ikke gi tobakksindustrien gunstige skatteunntak eller skattefordeler.
- ikke gi tobakksindustrien insentiver, privilegier eller andre fordeler.
- ikke investere i tobakksindustrien.
- ikke tildele eller motta priser, utmerkelser eller annen anerkjennelse til eller fra tobakksindustrien.
- ikke ha kontakt med utenlandske myndigheter når disse opptrer som representanter for interesser knyttet til tobakksindustrien.

11 Motvirke normalisering av tobakksindustrien som en samfunnsansvarlig aktør

Tobakksindustrien gjennomfører samfunnsansvarstiltak (corporate social responsibility) som har til hensikt å fremme, styrke eller markedsføre selskapets merkevare, produkter, omdømme eller øvrige profil. Slike tiltak kan omfatte ungdomsrettede, opplysningsmessige, politiske, sosiale, økonomiske, utdanningsrettede eller lokalsamfunnsrettede bidrag, herunder:

- økonomiske bidrag til frivillige organisasjoner.
- initiativer som fremmer eller oppmuntrer til samarbeid med myndighetene, for eksempel knyttet til bekjempelse av ulovlig handel med tobakk eller støtte til miljøprosjekter.
- markedsføring av produkter som hevdes å være mindre helseskadelige enn tradisjonelle tobakksprodukter.
- utdeling av stipender og priser.
- organisere arrangementer hvor innflytelsesrike personer ofte inviteres.

Mange slike aktiviteter vil være i strid med forbudet mot tobakkssponsing og forbudet mot tobakksreklame. Dersom du blir kontaktet om, eller blir kjent med, initiativer fra tobakksindustrien innenfor «samfunnsansvar», bør du:

- **understreke** i intern og ekstern kommunikasjon at du og din virksomhet ikke samarbeider med tobakksindustrien, og at dere aktivt arbeider for å unngå annen kontakt med industrien enn den som er nødvendig for å regulere industrien og dens produkter på en effektiv måte.
- **ikke** anerkjenne, støtte eller samarbeide med eller delta i aktiviteter som organiseres av industrien.
- **bidra til å korrigere** ev. inntrykk av slik støtte, deltakelse eller samarbeid.
- **være kritisk** til påstander om at aktiviteter er «samfunnsansvarlige».
- ikke delta på **konferanser** eller arrangementer som arrangeres, organiseres, sponses eller finansieres av tobakksindustrien. Dersom representanter for tobakksindustrien deltar på konferanser eller arrangementer du er til stede på, bør du være årvåken og unngå kontakt med dem.
- prøv å unngå å bli **fotografert** sammen med representanter for tobakksindustrien.
- **informere** helsedepartementet i ditt land.

Utgitt av:
Helse- og omsorgsdepartementet

Design:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon 11/2026